

①

I Byl poslední člen starobylé rytířské rodiny, ze které živilo několik žen, stížených hysterií, zatímco několik jiných jejich členů skončilo šílenstvím.

II Jen nezřetelně se pamatoval na otce a matku

Otec Žil samotářsky. Trpěl pronásledovací mánií. Otupoval smysly morfiem. Ke konci života nevycházel vůbec z pokoje. Tam musila být zastřena všechna okna. Nesnesl denního světla bez nervových záchvatů.

Jeho výchova, svěřená péči starých tet, dala se v pradávném rodinném domě, plném těžkého, tmavého nábytku, s ovzduším tradic a legend pokolení, jež v něm obývalo po celá staletí.

②

Celé dny prochodil z komnaty do komnaty. Díval se strnule ven, kde po rozmoklých chodnících za neustávajícího drobného, sychravého deště zvolna tekla proud toho, čemu se říká život.

Ale zatímco tělo žilo docela strojevě, v duši se rodil a vyrůstal jiný svět. Všechno, co ve světě skutečném ho nechávalo lhostejným, neb co jej odpuzovalo, nabývalo nyní jakoby zmnoženého života v nejprudších odstínech.

Jeho duše bloudila sady a trhala lačně do těžkých kytic planoucích nádheru květin. Koupala ruce v jich smyslném aromatizujícím dechu. Snění jeho se rozlévalo znenáhla vždy v neurčitéjší plochy.

A pak už to nebyla určitá zahrada, určitá vůně, určitě odstíny barev. Byl to jen šum toho všeho, barvy, tóny, vůně, lesk, vše dohromady. Bylo to něco rozčulujícího, co uchvacovalo celou bytost a z čeho cítil rozkoš, ale zase ne určitou rozkoš, jen něco, co hrdlo tísnilo a z čeho nebylo lze se rozkřiknout a co bylo mučivé a sladké zároveň.

③

A středověk jej zase obklopoval. Světci-asketi vztahovali k němu hubené ruce. Jejich tváře, pěstem ztýrané, jako by hleděly přísně v jeho obličej.

A pojednou jeho zrak spatřil podivný obraz.

Nemohl hned rozeznati, koho představuje. Ze záplavy rudých vlasů svítil mrtvolný, posty zhubenělý obličej ženy, chýlící se nad lebkou.

Obraz jej přitahoval. Musil k němu se přiblížiti, v něj se dívat.

Ale čím více hleděl v obraz, tím se zdál mu záhadnější.

Pojednou vysvitly oči něčím jako smyslným . . . Ne, byl to klam . . . A přece: ty zraky byly tak záhadné . . .

Rozkoš, smích, tanec, purpurový oheň perverzních, rychle schnoucích květů, dráždivá nahota s vůní jako kmínu . . . ovzduší půvabné neřesti.

Magdalena . . .

Vším hříchem napřed prošla. Vyžila všechno. Vysála ze života všechny požitky. A pak přišla zhnusenost, únava ze všeho. A tu se zjevil on, jež bylo možno milovati a na nohy mu vylíti vůně a vlásy je stírati. Napřed bylo nutno milovati celý svět, než mohl se milovati Bůh.

Ano, je třeba milovati svět, okusiti jeho rozkoši. Pak teprve se dojde k Bohu a ctnosti. Je třeba napřed hřešiti a pak teprve možno se státi světlem. Nutno milovati až do šílenství, by bylo možno se odříkati. Neboť není možno se odříkati, když se neužilo a nepoznalo ničeho.

Žítí — žítí — toto slovo si opakuje několikrát za sebou. V tom jediném slově leželo teď všechno. Jíti životem s vášnivou touhou a náklonností pro všechno v něm. Byl smysl a byla kráska stejně ve všem, v radosti i bolesti.

Je nutno život poznati. Případla mu klauzura barnabitek. Jaký omyl: odepřiti si poznání. Zavřít se před životem. Jakou cenu má ctnost, jež nebyla pokoušena? P
ala. Ale ty, jež přicházejí k oltáři nedotčeny muži, aby zpívaly jednotvárné žalmy, — mají právo odsuzovati život, jehož nepoznaly, a jeho rozkoše, jichž neokusily?

④

V pozadí chrámu se otevřely dveře, a slavné, veliké procesí vstupovalo do chrámu. Procesí osob stísněných, nezřetelných, jichž obličejů nebylo lze rozeznati, leda jen jako nejasná tušení světlejších záchvěvů v pozadí vždy černějším a černějším. Jako personifikovaná Hrůza vstupovali sem ti, kdo se odrekli života a své vzdechy pochovali v mrtvých zdech klauzury.

Veliký Kristus, pokrytý krvácejícími ranami, zářícími tmou jako rozežhavaná mystická znamení, sestoupil teď z ramenou kříže a krácel zvolna k oltáři.

Jeptišky se rozsedly po lavicích. A sklonily hlavy a pak rozchvěně padaly na kolena. Hned vzpínaly ruce, hned je svěsovaly, hned líbaly škapulíře a hned se bily do prsou v kající vroucnosti.

A najednou zavzněl zvuk zvonku u oltáře. Kristus, oděn v ornát kněze, vystupoval po stupních a sloužil mši. A oblaka dýmu kadidlového chvílemi zahalovala jeho postavu.

Kajícnice v šílenosti rozkoše, smíšené s bolestí, připlazily se až k němu, a pak nebylo nic viděti než masu těl na dlažbě chrámu, a nad nimi On, triumfující Vítěz, zvedající patěnu s hostií a kalich s posvátným vínem.

A tu zazněl divoký, jásavý zpěv, zpěv nejvyšší rozkoše a svrchovaných díky, který jako by škrtil hrdlo a který se dral přece ven, ven za každou cenu, i kdyby mělo býti ztrháno celé tělo jeho křečí. A v tom zpěvu jako by byla fanfára všeho potlačeného života, potlačeného pohlaví. A zpěv ten jako by bil o stěny chrámu a bořil je, zdvíhal střechu a vyrážel okna a dveře. A vždy jásavěji a divoceji zněl.

A teď jest jejich. Neunikne jim. Jsou spojeny s Ním. Milují Jeho Mlčelivý Maještát, Jeho nekonečnou, nevyčerpatelnou Moc. A zatímco mizí Prostor a Čas, co se kácí a řítí všechno kolem jako vlny do hlubiny víru: On zůstává a ony s ním.

A cítí, jak jimi, jich tělem, nervy a žilami, kostmi a všemi vlákny masa prochází jediný pocit blaha, syntetická bolest-rozkoš Marie a Magdaleny, matky držící umčené nahé tělo Synovo na kolenou, a hříšnice objímající mrtvého nebeského Milence a skrývající jeho tváře v proudech těžkých vlasů, mastmi napuštěných, rozvolněných.

A zase zazněl třikrát zvonek od oltáře, a jeptišky zpívaly tiše a pokorně Sanctus, Sanctus, Sanctus — —

Ale teď najednou vykřikl on, vykřikl, aby jej slyšel ten, jenž dosluhoval mše u oltáře, vykřikl celou duší, zoufalou a zavrženou, by jej zaslechla nebesa, ta, jež jej zapřela a opustila, několikrát za sebou opětoval, co nejhlasitěji mohl, v tichu, jež zarazilo dech všech přítomných, divná, cizí slova, jež mu utkvěla v paměti:

— Eli, eli, lama sabachthani . . .

A pak vypukl v pláč a bil hlavou o zemi.

Vyvedli jej z kostela, kde nenadále zešlel.

Byl teď zcela tich. Jen usedavě plakal.

Zavezli jej do ústavu choromyslných. Lékaři jej uznali nezhoditelným.

A poněvadž neměl příbuzných, kteří by se starali o něj, byl prodán jeho dům.

Z výtěžku prodeje ponechán v ústavě. Živořil v tichém šílenství ještě několik let, než zemřel.